

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8Co/314/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8514205760
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8514205760.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobcu H. G., nar. XX.X.XXXX, bytom H. XXXX/XXX, XXX XX J. Q., zastúpený H. C. P., nar. XX.X.XXXX, bytom E. XX, XXX XX J. Q. proti žalovanému POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 325 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 19.5.2015, č.k. 2C 263/2014-29, v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 13.8.2015, č.k. 2C 263/2014-46, takto jednohlasne

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok v spojení s opravným uznesením v jeho vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania.

O d m i e t a odvolanie proti výroku o zastavení konania v jeho prevyšujúcej časti.

Z r u š u j e rozsudok vo výroku o súdnom poplatku a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 325 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti konanie zastavil. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Žalovaného zaviazal zaplatiť súdny poplatok vo výške 17,50 eur na účet Okresného súdu Stará Ľubovňa, č.ú. XXXXXXXXXXX/XXXX, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že v prejednávanej veci je právny vzťah medzi účastníkmi založený predmetnou zmluvou o úvere pod číslom XXXXXXXXXXX z 26.7.2012 vzťahom spotrebiteľským v zmysle citovaného § 1 zákona č. 129/2010 Z.z. nakoľko ide o dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov vo forme úveru.

Poukázal, že v zmluve o úvere, ktorá je predmetom súdneho konania, chýbajú údaje o dobe trvania zmluvy a termíne konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, úroková sadzba spotrebiteľského úveru, ročná percentuálna miera nákladov, výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadne poradie, v ktorom sa budú splátky priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom, priemernú hodnotu RPMN. Ide o údaje, ktoré majú napomôcť spotrebiteľovi zorientovať sa v množstve ponúk od rôznych inštitúcií poskytujúcich úvery a porovnať si cenu toho ktorého úveru. Absenciu týchto údajov zákon č. 129/2010 Z.z. sankcionuje tým, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, teda dlžník je povinný vrátiť veriteľovi iba sumu, ktorá mu bola poskytnutá.

Za takéhoto stavu súd dospel k záveru, že spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, teda žalobca bol povinný zaplatiť žalovanému iba sumu, ktorú skutočne od žalovaného obdržal.

Ďalej poukázal na to, že v zmluve o úvere bol dohodnutý príslušný poplatok v sume 150 eur, čo je 75 % poskytnutého úveru (2/3). Účastníkmi konania dojednaný poplatok vo výške 2/3 úveru podľa názoru súdu neobstojí pri posudzovaní súladu výšky so zákonným znením ustanovenia § 53 ods. 6 Obč. zák. účinného od 01.06.2010. Súd považuje dojednaný poplatok, čo je v podstate zmluvná odmena, ako zmluvnú podmienku za neprijateľnú.

Za neprijateľnú sa považuje aj zmluvná podmienka vyjadrujúca finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch). Podľa názoru súdu pre spotrebiteľa je vždy neprijateľné spoplatňovanie akýchkoľvek úkonov a služieb dodávateľa, ktorými spotrebiteľovi neposkytuje skutočné protiplnenie, ale naopak tieto sú poskytované (vykonávané) vo vlastnom záujme dodávateľa.

Súd dodáva, že bez ohľadu na povahu tiesne, a teda aj využitie finančnej tiesne dlžníka v spojení s neprimeranou hodnotou protiplnenia predstavuje podľa názoru súdu konanie v rozpore s dobrými mravmi a na finančnom trhu pri požiadavke odbornej starostlivosti je takáto úverová politika neakceptovateľná.

V tejto súvislosti súd poukazuje na Rozsudok Krajského súdu Prešov sp. zn. 1Co/2/2015 z 11.3.2015, ktorý potvrdil rozsudok Okresného súdu Humenné sp. zn. 21C 123/2014 z 8.10.2014 v obdobnej veci týkajúcej sa žalovaného a ktorý určil za absolútne neprijateľnú zmluvnú podmienku uzavretú v zmluve medzi účastníkmi konania č. XXXXXXXX a to v bode 13 vo všeobecných podmienkach poskytovania úveru v tej časti poplatku, ktorej zodpovedajú 2/3-iny zahŕňajúce náklady na vypracovanie, uzatvorenie zmluvy o úvere, spolu so všetkou administratívou s tým spojenou.

Ustanovenie § 53a ods. 1 Obč. zák. zakazuje dodávateľovi používať zmluvnú podmienku, ktorá bola právoplatne súdom vyhlásená za neprijateľnú. Takáto zmluvná podmienka je neplatná (§ 53 ods. 5 Obč. zák.; absolútna neplatnosť). Jej ďalším používaním dodávateľ vytvára protiprávny stav naviac zákonom explicitne zakázaný a priznanie plnenia z takejto zmluvnej podmienky je v priamom rozpore so zákonom. Ak by súd priznal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, išlo by o tolerovanie pokračujúceho protiprávneho stavu zo strany súdu. Zákaz používania vychádzajúci z právoplatného rozsudku súdu sa týka celého textu predmetnej zmluvnej pokuty a zmluvnej podmienky ako celku.

Vzhľadom na ustanovenie § 53a ods. 1 Obč. zák. procesný súd teda ani nemohol pristúpiť k opätovnému vyhodnocovaniu 2/3 poplatku, pretože je právoplatne judikovaný ako neprijateľný a iný postup by len realizoval ciele únie zabrániť súvislému používaniu nekalej klauzuly, ktoré má súd naplniť a nie svojou rozhodovacou činnosťou spochybňovať a popierať.

Vzhľadom na všetky vyššie rozvedené skutočnosti súd má za to, že zmluva o úvere č. XXXXXXXXXX uzatvorená medzi účastníkmi konania dňa 26.7.2012 sa považuje za úver bezúročný a bez poplatkov, potom má žalovaný právo len na vrátenie skutočnej sumy, ktorú vyplatil žalobcovi. Vykonaným dokazovaním mal súd preukázať, že žalovaný poskytol žalobcovi sumu 200 eur, pričom od žalobcu prijal plnenie v sume 525 eur, plnenie nad sumu 200 eur predstavuje v zmysle § 451 ods. 2 Obč. zák. plnenie bez právneho dôvodu, ktoré je žalovaný v zmysle § 451 ods. 1 Obč. zák. povinný žalobcovi vydať.

Na základe uvedených skutočností súd vyhovel žalobe v časti vydanie bezdôvodného obohatenia, zaviazal žalovaného vrátiť žalobcovi ním požadovaný rozdiel medzi sumou poskytnutého úveru a sumou zaplatenou žalobcom t.j. sumu 325 eur do troch dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

Druhým výrokom súd zastavil konanie v časti v ktorej žalobca zobral žalobu späť, vzhľadom na štádium konania (späťvzatie urobené pred prvým pojednávaním) súd čiastočne späťvzatie žaloby neposielať na vyjadrenie účastníkom konania.

O trovách konania vo veci samej súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. teda podľa zásady úspechu, tak že úspešný účastník má právo na náhradu trov konania účelne vynaložených na uplatnenie a bránenie práva od neúspešného účastníka. V zmysle tohto zákonného ustanovenia právo na náhradu trov konania v časti v ktorej bolo žalobe vyhovie patri žalobcovi. Žalobca bol úspešný v časti vydania bezdôvodného obohatenia (2. uplatnený nárok). V časti v ktorej bolo konanie zastavené o trovách konania súd rozhodol podľa § 146 ods. 2 prvá veta O.s.p. v zmysle ktorej ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy.

Súdna prax sa ustálila v tom, že účastník späťvzatím návrhu (ak nejde o späťvzatie pre správanie druhej strany) a následným zastavením konania zavinil zastavenie konania. Vychádzajúc z tohto názoru žalobca zavinil zastavenie konania, teda je povinný nahradiť žalobcovi a vedľajšiemu účastníkovi trovy konania. Čo de fakto možno považovať za neúspech žalobcu v konaní. V takom prípade bol žalobca neúspešný v 1. a 3. uplatnenom nároku. Z obsahu spisu nevyplýva, aby si žalovaný právo na náhradu trov konania uplatnil. Vzhľadom na uvedené súd vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Namietal nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia. Popieral právny status žalobcu ako spotrebiteľa. Má za to, že zmluva o úvere obsahuje údaj o RPMN, preto nie je možné, aby bola vyhlásená za bezúročnú a bez poplatkov. Podľa neho nejde o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ale o zmluvu o úvere podľa Obchodného zákonníka a žalovaný má nárok nielen na vrátenie poskytnutého úveru, ale aj príslušného poplatku, ktorý v zmysle Všeobecných podmienok poskytnutia úveru predstavoval v 1/3 dohodnutý úrok a vo zvyšných 2/3 náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere. Namietal, že dohoda zmluvných strán vylúčila aplikáciu dispozitívneho ustanovenia Občianskeho zákonníka. Slovenské právo podľa neho poplatok za spracovanie zmluvy nielen že pripúšťa, ale aj výslovne uvádza. Poukázal na rozhodnutie Spolkového súdneho dvora sp. zn. XI ZR 3/10 zo dňa 7.12.2012, ktorý výslovne judikoval, že poplatok za uzatvorenie zmluvy o stavebnom sporení je prípustný. Navyiac má za to, že súd prvého stupňa sa nezaoberal namietanou prekážkou veci rozsúdenej, ktorú predstavuje rozhodcovský rozsudok. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 212 O.s.p. a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené s výnimkou výroku o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok.

Napriek tomuto konštatovaniu vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvedený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 3, 4 Občianskeho zákonníka, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 1 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení platnom ku dňu uzatvorenia zmluvy (ku dňu 26.7.2012), spotrebiteľským úverom na účely tohto zákona je dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi.

V zhode so súdom prvého stupňa ani odvolací súd v predmetnej veci nemal pochybnosti o tom, že právny vzťah medzi účastníkmi založený predmetnou zmluvou o úvere pod č. XXXXXXXXXX z 20.7.2012 je vzťahom spotrebiteľským v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení, pretože nepochybne ide o spotrebiteľský úver v zmysle zákona č. 129/2010 Z.z., nakoľko ide o dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme pôžičky, úveru, odloženej platby alebo obdobnej finančnej pomoci poskytnutej veriteľom spotrebiteľovi. Nemožno preto akceptovať argumentáciu žalovaného uvedenú v jeho odvolaní spočívajúcu v tom, že predmetný právny vzťah by sa mal posudzovať len ako vzťah obchodnoprávnej povahy založený zmluvou o úvere v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka.

Odvolací súd má za preukázané, že medzi účastníkmi konania došlo dňa 20.7.2012 k uzatvoreniu úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXX, na základe ktorej poskytol žalobca žalovanému úver vo výške 200 eur. Výška splátky bola stanovená na sumu 35 eur, počet splátok 10. Žalovaný bol tak povinný zaplatiť žalobcovi sumu poskytnutého úveru zvýšenú o poplatok vo výške 150 eur, celkovo sumu 350 eur.

Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa v tom smere, že v danom prípade zmluva o spotrebiteľskom úvere uzavretá medzi účastníkmi konania neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. f), i), j), y) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľskom úvere, v dôsledku čoho je potrebné úver v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) cit. zákona považovať za bezúročný a bez poplatkov. Účelom právnej úpravy je bez akýchkoľvek pochybností aj poskytnutie ochrany spotrebiteľovi. Informácia spotrebiteľa o úrokoch, poplatkoch a ostatných zákonom stanovených náležitostiach má podstatný význam z dôvodu, že prispieva k transparentnosti trhu a umožňuje spotrebiteľovi poznať rozsah svojho záväzku. Žalobca však túto možnosť nemal, keďže tieto náležitosti v zmluve o spotrebiteľskom úvere preukázateľne absentujú.

Pokiaľ ide o poplatok vo výške 150 eur, je potrebné prisvedčiť záveru súdu prvého stupňa v tom smere, že poplatok predstavujúci 75 % poskytnutého úveru je vo vzťahu k nákladom na vypracovanie, uzavretie zmluvy o úvere a na tzv. všetku administratívnu činnosť neúmerné vysoký a spôsobuje značnú nerovnováhu vo vzťahu medzi účastníkmi tohto konania ako dodávateľom a spotrebiteľom. Neprijateľnosť takejto zmluvnej podmienky už bola judikovaná rozsudkom Okresného súdu Humenné sp. zn. 21C 123/2014 zo dňa 8.10.2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1Co 2/2015 zo dňa 11.3.2015, v dôsledku čoho bol žalovaný podľa § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka povinný zdržať sa používania takejto podmienky v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi.

Žalovaný vo svojich odvolacích námietkach namieta, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nemohlo byť vydané pre prekážku res iudicata, teda pre právoplatný rozhodcovský rozsudok, sp. zn. SR 09541/11 vydaný Stálym rozhodcovským súdom dňa 24.10.2011. V konaní pred súdom prvého stupňa však žalovaný nenamietal, že by bol v predmetnej veci vydaný rozhodcovský rozsudok. Pokiaľ uvedenú skutočnosť žalovaný uviedol až v odvolacom konaní, odvolací súd poznamenáva, že nové skutočnosti sú odvolacím dôvodom iba za podmienok v § 205a ods. 1 O.s.p. Keďže podmienky v zmysle § 205a ods. 1 O.s.p. v predmetnej veci naplnené nie sú, tvrdenia žalovaného nie sú spôsobilým odvolacím dôvodom.

Súd prvého stupňa preto správne vychádzal zo stavu, že prijatie plnenia na základe zmluvy o úvere prevyšujúce sumu úveru z dôvodu absencie náležitostí vyžadovaných zákonom o spotrebiteľskom úvere, v dôsledku čoho mal byť úver poskytnutý žalobcovi bezúročný a bez poplatkov, nie je ničím iným ako plnením bez právneho dôvodu (§ 451 ods. 2 OZ).

Plnenie, na ktoré žalovaný nemal právo, je preto jeho bezdôvodným obohatením voči žalobcovi, ktoré je jej povinný vydať (§ 457 OZ).

Za tohto stavu, keďže odvolacie námietky žalovaného nie sú dôvodné, odvolací súd napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením v jeho vyhovujúcej časti a vo výroku o trovách konania potvrdil, so zreteľom na to, že správny je i tento výrok (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

Z obsahu odvolania vyplýva, že žalovaný napadol rozsudok v celom rozsahu, teda aj pokiaľ ide o výrok o zastavení konania v prevyšujúcej časti. V súvislosti s uvedeným dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie žalovaného vo vzťahu k tomuto výroku bolo potrebné odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou.

Podľa § 201 veta prvá O.s.p. účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

K podaniu odvolania je subjektívne legitimovaný účastník (§ 201 O.s.p.). K tejto požiadavke pristupuje aj ďalší subjektívny predpoklad, a to, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa vyznelo v neprospech odvolateľa. Neprospech sa spravidla prejavuje v neúspechu vo veci samej alebo v rozhodnutí procesnej povahy, ktoré znamená pre účastníka ujmu. So zreteľom na to, že konanie bolo v prevyšujúcej časti zastavené v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby pred prvým pojednávaním, má odvolací súd za to, že predmetným výrokom súdu prvého stupňa nebol odvolateľ (žalovaný) dotknutý na svojich právach, teda nemal právo podať odvolanie voči predmetnému výroku rozsudku.

V zmysle § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p., odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený.

Keďže odvolanie podal účastník, ktorý nie je oprávnený na podanie odvolania v danej veci, jeho odvolanie proti výroku o zastavení konania v prevyšujúcej časti podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. odmietol.

Vo vzťahu k výroku, ktorým bol žalovaný povinný zaplatiť súdny poplatok vo výške 17,50 eur, absentuje v napadnutom rozsudku akékoľvek odôvodnenie, preto nemal odvolací súd inú možnosť, ako rozsudok v tomto výroku podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušiť a v rozsahu zrušenia vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.